مقاله پژوهشی
مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان
دوره ۱۷، اسفند ۱۳۹۷، ۱۱۴۲-۱۱۳۱

بررسی رابطه خشونت و مذهب ادراک شده والدین با عزت نفس دختران نوجوان دبیرستان‌های شهر تهران در سال ۱۳۹٦: یک مطالعه توصیفی

سید علی مرعشی[۱]، معصومه هرمزی نیا[۲]، کیومرث بشلیده[۳]

دریافت مقاله: ۹٦/۱۱/۱٤ ارسال مقاله به نویسنده جهت اصلاح: ۹۷/۳/۲۷ دریافت اصلاحیه از نویسنده: ۹۷/۱۰/۵ پذیرش مقاله: ۹۷/۱۰/۱۱

چکیده

زمینه و هدف: خانواده می‌تواند به طرق مختلف، عزت نفس و سلامت روانی فرزندان را تحت تأثیر قرار دهد. هدف از پژوهش حاضر تعیین رابطه خشونت و مذهب ادراک شده والدین با عزت نفس دختران نوجوان دبیرستان‌های شهر تهران در سال تحصیلی ۱۳۹۶ بود.

مواد و روش‌ها: در پژوهش توصیفی حاضر، نمونه آماری شامل ۳۵۰ دختر از دبیرستان‌های شهر تهران بود که با روش نمونه‌گیری تصادفی چند مرحله‌ای انتخاب شدند و طرح پژوهش از نوع هم‌بستگی می‌باشد. ابزارهای پژوهش شامل پرسش‌نامه‌های عزت نفس، خشونت ادراک شده والدین و مذهب ادراک شده والدین بود. برای تحلیل داده‌ها از روش ضریب هم‌بستگی پیرسون و رگرسیون خطی چندگانه استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که بین خشونت ادراک شده والدین با عزت نفس نوجوانان دختر رابطه منفی معنی‌داری (p=۰/۰۰۱) و بین مذهب ادراک شده والدین (مؤلفه‌های گرایش به عواطف دینی و التزام به وظایف دینی) با عزت نفس نوجوانان دختر رابطه مثبت معنی‌داری (p=۰/۰۲۵) وجود دارد. هم‌چنین نتایج حاصل از رگرسیون مرحله‌ای نشان داد که تنها تأثیر خشونت ادراک شده والدین بر عزت نفس نوجوانان دختر معنی‌دار می‌باشد (p=۰/۰۰۱).

نتیجه‌گیری: به نظر می‌رسد خشونت و مذهب ادراک شده والدین با عزت نفس دختران نوجوان در ارتباط است. بنابراین پیشنهاد می‌شود، مشاوران جهت افزایش عزت نفس نوجوانان، توجه به این مؤلفه‌ها را در دستور کار خود قرار دهند.

واژه‌های کلیدی: خشونت، مذهب، عزت نفس، دانش‌آموزان

۱- (نویسنده مسئول) استادیار گروه آموزشی روانشناسی بالینی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران
تلفن: ۰۸۴۳۳۸۵۳۰۷۹، دورنگار: ۰۸۴۳۳۸۵۳۰۷۹، پست الکترونیکی: Sayedalimarashi@yahoo.com
۲ - کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران
۳- استاد گروه آموزشی روانشناسی صنعتی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-26]

[DOR: 20.1001.1.17353165.1397.17.12.3.4]

مقدمه

نیاز به عزت نفس یا احترام به خود یکی از نیازهای اساسی روان‌شناختی و از مهم‌ترین مؤلفه‌های سلامت روانی در انسان می‌باشد [۱]. عزت نفس به معنای یک احساس اولیه پذیرش و ارزش‌مندی خود است که با ارزیابی فرد از خودش یا صلاحیت‌هایش آغاز می‌شود [۲]. افرادی که عزت نفس بالاتری دارند؛ استرس کم‌تری را تجربه می‌کنند، از سلامت روانی بیش‌تری برخوردارند و عملکرد مدیریتی بهتری دارند. در مقابل، عزت نفس پایین با آسیب‌های فردی و اجتماعی فراوان همراه است [۳].

نظریه‌پردازان روان‌شناسی معتقدند در مرحله کودکی، آن‌چه ممکن است شخصیت خوانده شود چیزی نیست مگر انعکاس شخصیت والدین. در واقع، پایه‌های شخصیتی انسان در دوران کودکی و نوجوانی پایه‌ریزی می‌شود و موقعیت خانوادگی و اجتماعی از منابع بسیار مهم به شمار می‌روند [۴]. هم‌چنین، زیربنای عزت نفس در خانواده بر اثر نگرش و رفتار والدین نسبت به فرزندان ایجاد می‌شود [۵]. از طرفی مشخص شده است که طرحواره‌های ناسازگار اولیه با انواع خشونت‌های خانوادگی در ارتباط هستند [۶-۷]. در این رابطه، Sareban و همکاران نیز در پژوهش خود نشان دادند که مؤلفه‌های نگرش تربیتی والدین بر ابعاد سلامت روانی نوجوانان تأثیر معنی‌دار دارد؛ به طوری‌که هر چقدر والدین در سبک تربیتی خود از طرحواره‌های منفی بیشتر استفاده کنند، سطح سلامت روانی و خودپنداره فرزندان، پایین‌تر خواهد بود [۸].

خشونت، عبارت است از شدت عمل کسی که به‌طور خشن، خطرناک، شدید و بی‌رحمانه با کسی یا چیزی رفتار یا عمل نماید [۹]. یافته‌های پژوهش Vamaghi و Feiz zadeh نشان داد که در مجموع ۲۲/۸ درصد از دانش‌آموزان حداقل یک‌بار با خشونت جسمی بین والدین خود مواجهه داشته‌اند [۴].

علاوه بر این، در آموزه‌های اسلامی نیز بر این نکته تأکید فراوان شده است که والدین از طریق اسوه بودن، الگوی قابل مشاهده بودن، جایگاه عاطفی و اجتماعی داشتن و هم‌چنین از طریق آماده کردن شرایط و موقعیت برای فرزندان می‌توانند تأثیر مذهبی، معنوی و تربیتی خوبی بر فرزندان داشته باشند [۱۰]. در این رابطه، Smith و Denton با مطالعه روی نوجوانان ۱۳-۱۷ ساله، دریافتند که پذیرفتن مذهب از سوی جوانان با وابستگی‌ها و باورهای مذهبی والدین‌شان رابطه معنی‌داری دارد [۱۱]. هم‌چنین نتایج پژوهش Fakuori و همکاران نشان داد که بین باورهای مذهبی و عزت نفس دانش‌جویان رابطه مثبت معنی‌داری وجود دارد؛ در واقع، باورها و عقاید دینی باعث ایجاد صلح، اعتماد به نفس و احساس هدف‌مندی می‌گردد [۱۲]. علاوه بر این، نتایج پژوهش Marsiglia نیز نشان می‌دهد که میان مذهب ادراک شده والدین و رشد روان‌شناختی و جایگاه مهار فرزندان ارتباط وجود دارد [۱۳]. از طرفی دیگر، نتایج پژوهش‌هایی از جمله Garcia-Alandete و Bernabé-Valero [۱۴]، O'Conner و همکاران [۱۵] و Shreve-Neiger و Edelstein [۱۶] نشان داده‌اند که مذهب و معنویت، اثر مثبتی روی مؤلفه‌های بهداشت روان ندارد.

با توجه به این‌که، در تمرکز و توجه بر روی ارزیابی از لحاظ عزت نفس، دختران خود را پایین‌تر از پسران ارزیابی می‌کنند [۱۷]. لذا، در پژوهش حاضر بیش‌ترین توجه محققین معطوف به محیط خانواده و به‌ویژه تأثیر والدین بر ادراک فرزندان دختر از والدین است. هم‌چنین بر اساس نتایج ضد و نقیضی که در مورد اثرات مذهب و

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-26]

[DOR: 20.1001.1.17353165.1397.17.12.3.4]

معنویت بر بهداشت روان گزارش شده است، لذا این مطالعه با هدف تعیین رابطه بین مذهب و خشونت ادراک شده والدین با عزت نفس دختران نوجوان دبیرستان‌های شهر تهران در سال تحصیلی ۱۳۹۶ انجام شد.

مواد و روش‌ها

این مطالعه از نوع توصیفی و با طرح هم‌بستگی می‌باشد. جامعه آماری این پژوهش، دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه (۱۴ تا ۱۸ سال) دبیرستان‌های منطقه ۵ شهر تهران در سال ۱۳۹۶ بود که بر اساس طرح پژوهشی و با توجه به قاعده حداقل حجم نمونه در تحقیقات هم‌بستگی که ۱۰۰ نفر ذکر شده است [۱۸]، تعداد ۳۶۲ نوجوانان دختر به روش نمونه‌گیری تصادفی مرحله‌ای انتخاب و مورد مطالعه قرار گرفتند. به این ترتیب که ابتدا به صورت تصادفی، ۱۰ مدرسه از میان مدارس منطقه ۵ تهران انتخاب و سپس از بین دانش‌آموزان آن مدارس، ۳۶۲ نفر به صورت تصادفی انتخاب شدند. در پایان دانش‌آموزان به پرسش‌نامه‌های عزت نفس، خشونت ادراک شده والدین و مذهب ادراک شده والدین پاسخ دادند. از بین پرسش‌نامه‌های توزیع‌شده، تعداد ۱۲ پرسشنامه به علت مخدوش بودن، حذف گردید و در نهایت داده‌های مربوط به ۳۵۰ پرسش‌نامه تجزیه و تحلیل شد.

ملاک‌های ورود به پژوهش عبارت بودند از: عدم سوء مصرف مواد و دانش‌آموز بودن. هم‌چنین، عدم تمایل به همکاری با پژوهش‌گر باعث خروج از مطالعه می‌شد.

ابتدا به شرکت‌کنندگان در پژوهش، در رابطه با اهداف و نحوه انجام پژوهش توضیحات لازم داده شد و رضایت آنها در مطالعه به صورت شفاهی جلب شد. به آنها توضیح داده شد که میانگین زمان تقریبی برای تکمیل پرسش‌نامه‌ها حدود ۴۵ دقیقه است و با توجه به این‌که پرسش‌نامه‌ها به صورت خودگزارشی بودند، پس از گذشت مدت زمان کافی، پژوهش‌گران برای جمع‌آوری پرسش‌نامه‌ها اقدام نمودند. همین‌طور بر محرمانه بودن این اطلاعات تأکید شد و نتایج پژوهش برای آزمودنی‌هایی که تمایل داشتند به صورت جداگانه تهیه شد و در اختیار آنها قرار گرفت.

برای اندازه‌گیری عزت نفس دانش‌آموزان از مقیاس عزت نفس Rosenberg استفاده شد. این مقیاس دارای ۱۰ ماده است که احساس‌های کلی ارزش یا پذیرش خود را به صورت مثبت بیان می‌کند. پاسخ سؤالات به صورت لیکرت؛ کاملاً موافقم (۱)، موافقم (۲)، مخالفم (۳) و کاملاً مخالفم (۴) دسته‌بندی شده است. دامنه نمرات از ۱۰ تا ۴۰ متغیر است که نمرات بالاتر نشان دهنده میزان عزت نفس بیش‌تری است [۱۹]. Shin بر اساس یک نمونه کره‌ای ضریب آلفای ۰/۷۱ تا ۰/۷۳ را برای مقیاس گزارش کرد [۲۰]. در ایران نیز رجبی و بهلول، همسانی درونی پرسش‌نامه را ۰/۸۴ به دست آوردند و گزارش کردند که این مقیاس برای فعالیت‌های بالینی و پژوهشی در ایران مناسب است [۲۱]. هم‌چنین برای تعیین پایایی نهایی پرسش‌نامه عزت نفس نیز از روش آلفای کرونباخ استفاده شـــد (تعداد ۳۵۰ نفر) که برای کل پرسش‌نـامه برابر با ۰/۷۴ به دست آمد و بیان‌گر ضرایب پایایی قابل قبول پرسش‌نامه یاد شده می باشد.

هم‌چنین پرسش‌نامه خشونت ادراک شده والدین دارای ۱۷ گویه می‌باشد که در سال ۱۹۹۲ توسط Bass و Perry ساخته شده است. روش پاسخ‌گویی به سؤالات به صورت لیکرت بوده و شامل گزینه‌های کاملاً مطابق (۵)، تاحدی مطابق (۴)، اندکی مطابق (۳)، تا حدی مخالف (۲) و کاملاً مخالف (۱) می‌باشد [۲۲]. دامنه نمرات این

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-26]

[DOR: 20.1001.1.17353165.1397.17.12.3.4]

مقیاس از ۱۷ تا ۸۵ متغیر است و نمرات بالاتر نشان دهنده خشونت ادراک شده بیش‌تری است. در پژوهش حاضر برای تعیین پایایی نهایی پرسش‌نامه خشونت ادراک شده والدین نیز از روش آلفای کرونباخ استفاده شـــد (تعداد ۳۵۰ نفر) که برای کل پرسش‌نـامه برابر با ۰/۸۹ به دست آمد، که بیان‌گر ضرایب پایایی مطلوب پرسش‌نامه یاد شده می‌باشد.

مقیاس مذهب ادراک شده والدین توسط Khodayari Fard و همکاران در سال ۱۳۸۵ تهیه شده است که دارای ۱۶ ماده است و نمره‌گذاری آن به صورت لیکرت ۵ درجه‌ای (خیلی زیاد=۵ تا هیچ=۱) می‌باشد. این پرسش‌نامه دارای دو خرده مقیاس «گرایش به عواطف دینی» و «گرایش به التزام به وظایف دینی» است. دامنه نمره کلی این مقیاس از ۱۶ تا ۸۰ متغیر است و نمرات بالاتر نشان دهنده مذهب ادراک شده بیش‌تری است. روایی مقیاس بر مبنای ساختار نظری دین‌داری و با مراجعه به آیات، احادیث و کتب شهید مطهری و شهید صدر و تأیید دوازده نفر از متخصصین صاحب‌نظر در حوزه‌های روان‌شناسی، روان‌سنجی و دین که سابقه انجام طرح پژوهش در این زمینه را داشتند، مورد تأیید قرار گرفت [۲۲]. در پژوهش حاضر برای تعیین پایایی نهایی پرسش‌نامه از روش آلفای کرونباخ استفاده شـــد (تعداد ۳۵۰ نفر) که برای کل پرسش‌نـامه برابر با ۰/۹۱ به دست آمد که بیان‌گر ضرایب پایایی مطلوب پرسش‌نامه یاد شده می‌باشد.

داده‌های پژوهش با استفاده از نسخه ۲۲ نرم افزار SPSS در سطح آلفای ۰/۰۱ تجزیه و تحلیل شدند. و سپس داده‌های به دست آمده در این پژوهش با استفاده از روش‌های آمار توصیفی و استنباطی مانند میانگین، انحراف معیار و ضریب هم‌بستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون مورد تحلیل قرار گرفت.

نتایج

شرکت‌کنندگان در این پژوهش (n= ۳۵۰) دانش‌آموزان سنین ۱۴ تا ۱۸ سال بودند که میانگین و انحراف معیار سن آن‌ها به ترتیب ۱۶/۲۰ و ۱/۲۰ سال می‌باشد. پایه تحصیلی اول، ۳۴/۸۵ درصد (۱۲۲ نفر)، پایه دوم، ۲۳/۷۱ درصد (۸۳ نفر)، پایه سوم، ۳۱/۷۱ درصد (۱۱۱ نفر) و پایه چهارم ۹/۷۳ درصد (۳۴ نفر) نمونه را تشکیل دادند. میانگین و انحراف معیار عزت نفس به ترتیب ۱۹/۳۳ و ۴/۸۵ است. میانگین و انحراف معیار به ترتیب برای متغیرهای خشونت ادراک شده والدین ۲۴/۸۳ و ۱۰/۰۱ و نمره کل مذهب ادراک شده، ۴۶/۴۵ و ۱۰/۱۹ است.

علاوه براین، همان‌طور که در جدول ۱ مشاهده می‌شود، بین مذهب ادراک شده و عزت نفس نوجوانان دختر رابطه مثبت معنی‌داری وجود دارد ($p<۰/۰۵$ و $r=۰/۱۱$). هم‌چنین بین مذهب ادراک شده در زمینه گرایش به عواطف دینی ($p<۰/۰۵$ و $r=۰/۰۸$) و مذهب ادراک شده در زمینه گرایش به التزام به وظایف دینی ($p<۰/۰۵$ و $r=۰/۱۲$) با عزت نفس نوجوانان دختر نیز رابطه مثبت معنی‌داری مشاهده شد. علاوه بر این، نتایج نشان داد که بین خشونت ادراک شده والدین و عزت نفس نوجوانان دختر رابطه منفی معنی‌داری مشاهده می‌شود ($p<۰/۰۰۱$ و $r=-۰/۲۵$).

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-26]

[DOR: 20.1001.1.17353165.1397.17.12.3.4]

جدول ۱- ضرایب هم‌بستگی ساده بین مذهب ادراک شده و خشونت ادراک شده والدین با عزت نفس در دختران نوجوان دبیرستان‌های تهران در سال ۱۳۹۶ (n=۳۵۰)

متغیر ملاک	شاخص آماری / متغیر پیش‌بین	ضریب همبستگی (r)	مقدار P
عزت نفس	مذهب ادراک شده	۰/۱۱	۰/۰۲۵
	مؤلفه گرایش به عواطف دینی	۰/۰۸	۰/۰۵۰
	مؤلفه التزام به وظایف دینی	۰/۱۲	۰/۰۱۴
	خشونت ادراک شده والدین	-۰/۲۵	۰/۰۰۰۱

ابتدا با استفاده از آزمون ناپارامتری Kolmogorov-Smirnov، توزیع فراوانی داده‌ها نرمال تشخیص داده شد (p<۰/۰۵). علاوه بر این، جهت بررسی مفروضه عدم هم خطی چندگانه، هم‌بستگی بین متغیرهای پیش‌بین کم‌تر از ۰/۸۰ بود. بنابراین، این مفروضه نیز تأیید می‌گردد. جهت بررسی مفروضه مستقل بودن خطاها نیز از آزمون Durbin-Watson استفاده شد که ۱/۸۵ به دست آمد، بنابراین، مفروضه آن نیز تأیید شد.

همان‌طور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود، رگرسیون پیش‌بینی عزت نفس نوجوانان دختر از روی متغیرهای خشونت ادراک شده والدین و مذهب ادراک شده (گرایش به عواطف دینی و التزام به وظایف دینی) معنی‌دار می‌باشد (F=۸/۱۶ و p<۰/۰۰۱). متغیر خشونت ادراک شده والدین با ضریب بتای ۰/۲۵ می‌تواند به‌طور منفی و معنی‌داری عزت نفس نوجوانان دختر را پیش‌بینی کند. هم‌چنین، مقدار R^2 نشان می‌دهد که ۶ درصد از واریانس عزت نفس نوجوانان دختر توسط متغیرهای یاد شده تبیین می‌شود. نتایج تحلیل رگرسیون مرحله‌ای نیز نشان داده است که تنها خشونت ادراک شده والدین پیش‌بینی کننده عزت نفس نوجوانان دختر می‌باشد.

جدول۲- ضرایب همبستگی چندگانه متغیرهای پیش‌بین (خشونت ادراک شده والدین و مذهب ادراک شده والدین) با عزت نفس با روش ورود هم‌زمان و مرحله‌ای در دختران نوجوان دبیرستان‌های تهران در سال ۱۳۹۶ (n=۳۵۰)

روش	متغیرهای پیش‌بین	R	R^2	F	مقدار P	β	t	مقدار P
«ورود هم‌زمان»	خشونت ادراک‌شده	۰/۲۵	۰/۰۶	۸/۱۶	۰/۰۰۰۱	-۰/۲۴	-۴/۳۸	۰/۰۰۰۱
	گرایش به عواطف دینی					۰/۰۱	۰/۱۳۶	۰/۸۹۲
	التزام به وظایف دینی					۰/۰۳	۰/۴۰۹	۰/۶۸۳
«مرحله‌ای»	خشونت ادراک‌شده والدین	۰/۲۵	۰/۰۶	۲۳/۸۷	۰/۰۰۰۱	-۰/۲۱	-۴/۱۸	۰/۰۰۰۱

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-26]

[DOR: 20.1001.1.17353165.1397.17.12.3.4]

بحث

پژوهش حاضر با هدف تعیین رابطه مذهب و خشونت ادراک شده والدین با عزت نفس دختران نوجوان دبیرستان‌های شهر تهران در سال تحصیلی ۱۳۹۶ انجام شد. همان‌طور که نتایج نشان می‌دهد، بین خشونت ادراک شده والدین و عزت نفس دختران نوجوان رابطه منفی و معنی‌داری وجود دارد. این یافته با نتایج پژوهش‌های Caldwell و همکاران [۲۳] و Shahedi far و همکاران [۲۴] همسو است. در تبیین این یافته می‌توان گفت، تشکیل خودپنداره بر اساس تجارب اجتماعی، درجه اول اهمیت را دارد و این تجارب اجتماعی تا اندازه زیادی منحصر به روابط خانوادگی است [۲۵]. والدینی که فعالیت‌های کودکان‌شان را پاداش دهند، از نظر پاسخ‌گو بودن (گرما، پذیرش و تعهد) و درخواست کنندگی (کنترل و نظارت) در سطح بالایی باشند و در شیوه اقتدار منطقی با فرزندان خود رفتار نمایند، فرزندان‌شان دارای عزت نفس بالاتری می‌شوند، ولی چنانکه والدین، رفتاری منع‌کننده، محدودکننده و طردکننده همراه با انتقاد و خصومت را به فرزندان‌شان اعمال نمایند و از نظر پاسخ‌گو بودن و درخواست‌کنندگی در سطح پایین و به شیوه استبدادی و آزادگذار با فرزندان خود رفتار نمایند، فرزند آنها دارای عزت نفس پایینی می‌شود [۲۴].

در این راستا تحقیق Shen بر نمونه ملی متشکل از ۱۹۲۴ دانش‌جوی تایوانی نشان داد که تجربه خشونت بین والدین و بد رفتاری جسمی در دوران کودکی تأثیر طولانی مدت و مخربی بر عزت نفس جوانان دارد و آزمودنی‌هایی که هر دو نوع خشونت (بدرفتاری جسمی در دوران کودکی و خشونت بین والدین) را تجربه کردند در مقایسه با جوانانی که یک نوع خشونت را تجربه کردند یا اصلاً تجربه خشونتی نداشتند، عزت نفس پایین‌تری از خود نشان دادند [۲۶]، که این نتایج با یافته‌های پژوهش حاضر مطابقت و همسویی دارد. هم‌چنین، در پژوهش Haj روی ۱۶۴۰ نوجوان عرب دختر و پسر، با عنوان مشاهده خشونت والدین و برخی پیامدهای آن نشان داده شد که نا امیدی، مشکلات تطبیقی روانی و عزت نفس پایین با مشاهده الگوهای مختلف پرخاش‌گری، خشونت جسمی تبیین می شوند. به طوری که ۲۹٪ از تغییرات عزت نفس نوجوانان را به مشاهده الگوهای مختلف خشونت والدین نسبت داده اند [۲۷]. در واقع، در خانواده‌های واجد خشونت بین والدین، طبق فرضیه ایمنی هیجانی، پیوند و دل‌بستگی والد و کودک سست می‌شود و این وضعیت، حس ارزش‌مندی و محبوب بودن را در فرد کاهش می‌دهد و سبب کاهش عزت نفس فرزند می‌شود [۲۴].

هم‌چنین نتایج پژوهش حاضر نیز نشان داد که بین هر دو بعد مذهب ادراک شده والدین با عزت نفس نوجوانان دختر رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. این یافته با نتایج پژوهش‌های Hedayati و همکاران [۲۸]، Fakuori و همکاران [۱۲] و Sinha و همکاران [۲۹] همسو است. اما با نتایج پژوهشMousavi moghadam و همکاران که نشان داد بین جهت‌گیری مذهبی درونی و عزت نفس رابطه منفی معنی‌داری وجود دارد [۳۰] نا همسو است. با توجه به این که، بهره‌مندی از عزت نفس، یکی از مؤلفه‌های سلامت روان است [۳۱]، این یافته به صورت غیرمستقیم با یافته‌های پژوهش‌های Garcia-Alandete و Bernabé-Valero [۱۴]، O'Conner و همکاران [۱۵] و Shreve-Neiger و Edelstein

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-26]

[DOR: 20.1001.1.17353165.1397.17.12.3.4]

[۱۶] ناهمسو است. شاید یکی از دلالیل تفاوت در نتایج پژوهش‌ها، متفاوت بودن جامعه آماری این پژوهش با پژوهش‌های مذکور، بوده است؛ علاوه بر این، ممکن است تفاوت در ابزارهای پژوهشی مورد استفاده در این مطالعات نیز یکی دیگر از دلایل تفاوت یافته‌ها باشد.

در تبیین یافته‌های این پژوهش می‌توان گفت که بحث و تبادل نظرهای بین والدین و فرزندان درباره مسائل مذهبی و دلیل آوردن والدین برای ارزش‌هایی که به آن‌ها پایبند هستند، نسبت به روش‌های تربیتی دیگر، با درونی شدن هرچه بیش‌تر ارزش‌های اخلاقی و مذهبی فرزندان ارتباط دارد و در مقابل فرزندان، از طریق مشاهده اعمال والدین، نهادهای دینی و انجام دادن مناسک، با خدا و معاد آشنا می‌شود و تأثیر شخصی تفکر در مورد خدا با این واقعیت برجسته می‌شود که به موجود معنوی مورد بحث، به عنوان امر غایی و وجود معکوس تأکید می‌شود و کودک را به موجود متعالی تبدیل می‌کند [۳۲]. در نتیجه نوجوان می‌تواند با اندیشه و استدلال به نظریه‌ای درباره روابط اشیاء یا روابط اجتماعی دست یابد و بنیان‌های محکمی برای عزت نفس مطلوب در وجود خویش ایجاد کند.

اما نتایج تحلیل رگرسیون در این پژوهش نشان داد که فقط خشونت ادراک شده والدین پیش‌بینی کننده عزت نفس دختران است. با این توصیف شاید هم‌بستگی مثبت بین مذهب ادارک شده والدین با عزت نفس دختران، مربوط به هم‌بستگی منفی احتمالی بین مذهب و خشونت والدین است؛ به عبارت دیگر احتمالاً والدین مذهبی‌تر، تحت تأثیر آموزه‌های دینی کمتر مرتکب خشونت می‌شوند.

در نهایت علی‌رغم محدودیت‌های پژوهش حاضر، به ویژه اینکه این پژوهش بر روی دختران نوجوان دبیرستان‌های شهر تهران انجام گرفته است، می‌بایست نتایج حاصل از این پژوهش را با احتیاط به سایر افراد و گروه‌های جامعه تعمیم داد. پیشنهاد می‌گردد جهت تعمیم‌دهی بیشتر نتایج در دیگر گروه‌های سنی، مقاطع تحصیلی مختلف، جنسیت متفاوت و پایگاه‌های اقتصادی-اجتماعی متفاوت، پژوهش‌هایی انجام گیرد. هم‌چنین، پیشنهاد می‌شود نتایج به دست آمده از این پژوهش در سیستم آموزش و پرورش شهر تهران مورد توجه قرار گیرد تا با آگاه ساختن والدین از اهمیت تعامل رفتار والد- فرزند، با کاهش عوامل بازدارنده هم‌چون خشونت والدین و توجه بیش‌تر به نقش مذهب در خانواده، به رشد عزت نفس فرزندان کمک گردد.

نتیجه‌گیری

در نهایت، نتایج این پژوهش نشان داد که بین خشونت و مذهب ادراک شده والدین با عزت نفس دانش‌آموزان رابطه وجود دارد. بر این اساس پیشنهاد می‌گردد با آموزش‌های مناسب و مستمر در زمینه افزایش آگاهی‌های مذهبی والدین و آموزش در زمینه کنترل خشم و خشونت خانوادگی، تلاش شود تا از این رهگذر، بتوان آینده‌ای موفق و سالم را برای فرزندان و در نهایت جامعه ترسیم نمود. برای رسیدن به این مهم، نقش مسئولان و خانواده‌ها بسیار با اهمیت است.

تشکر و قدردانی

از تمامی افرادی که در اجرای این پژوهش هرگونه همکاری را داشتند، بی‌نهایت سپاس‌گزاریم. هم‌چنین در

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-26]

[DOR: 20.1001.1.17353165.1397.17.12.3.4]

اینجا جا دارد از آموزش و پرورش تهران و اولیاء و مربیان دبیرستان‌های منطقه ۵ تهران که ما را در تدوین این مقاله یاری نمودند تشکر و قدردانی به عمل آوریم.

References

[1] Rajabi GR, Alibazi H, Jamali A, Abasi G. The relationship between self-esteem and social support with mental health of students in Shahid Chamran University of Ahvaz. *Journal of Educational Psychology Studies* 2015; 21(4): 83-104. [Farsi]

[2] Jang H, Jeon M. Relationship between Self-Esteem and Mental Health According to Mindfulness of University Students. Indian *Journal of Science and Technology* 2015; 8(21): 1-5.

[3] Asghari pur N, Yazdan dust R, Zargar F. The Effectiveness of Cognitive-Behavioral Group Therapy on Self-Esteem, Depression and Document Styles of Students at Alzahra University of Mashhad. *Clinical Psychological Research and Consultation* 2011; 3(5): 39-52. [Farsi]

[4] Vamaghi M, Feiz zadeh A. Exposure to domestic violence in high school students in Tehran. *Social Welfare Quarterly, University of Social Welfare and Rehabilitation Sciences* 2006; 24(17): 305-25. [Farsi]

[5] Parand A. Parenting styles and their impact on children's behaviors. *New research methodology* 2011; 16(17): 58-69. [Farsi]

[6] 1Payvastegar M2, Khosravi3 Z, Karami E. The relation between Early Maladaptive Schemas and Attachment Styles with Male violence against Their Wives. *Psychological Studies Faculty of Education and Psychology, Alzahra University* 2016; 12(1): 7-25. [Farsi]

[7] Falahat dust M. Identify the role of early maladaptive schemas in the types of familial violence in women with experience of violence [Master's Thesis]. *Faculty of Humanities Department of Psychology,* University of Rehabilitation Sciences and Welfare; 2013. [Farsi]

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-26]

[DOR: 20.1001.1.17353165.1397.17.12.3.4]

styles, psychosocial development, and locus of control orientation in college students. Dissertation Abstracts International 2008; 63(54), 23-26.

[8] Sareban H, Isamorad A Tabibi Z. Studying the effects of parenting attitudes in mental-social health (self-concept, social interaction) of teens. *Journal of school psychology* 2013; 2(3): 182-90. [Farsi]

[9] Mishra L. Violence In Secondary Schools Of Odisha: Parental Perception. *Sakarya University Journal of Education* 2013; 3(3): 37-47.

[10] Mazaheri S. Parents are the background and source for religious insight and God's imagination. *Family Journal* 2008; 2(6): 91-117. [Farsi]

[11] Smith C, Denton ML. The religious and spiritual lives of American teenagers. 2nd ed. NewYork: Oxford University press; 2010: 173.

[12] Fakuori E, Pilehvarzadeh M, Shamsi A, Ghaderi M. The relationship between religious beliefs and self-esteem in students. Zankou *Journal of Medical Sciences, Kurdistan University of Medical Sciences* 2015; 3(4): 50-60.

[13] Marsiglia CS. An examination of the relationship between perceived parenting

[14] Garcia-Alandete J, Bernabé-Valero G. Religious Orientation and Psychological Well-Being among Spanish Undergraduates. *Accion Psicologica* 2013; 10(1): 135-48.

[15] O'Conner DB, Cobb J, O'Connar RC. Religiosity, stress and psychological distress: No evidence for an association among undergraduate students. *Pers Indiv Differ* 2003; 34(2): 211-7.

[16] Shreve-Neiger AK, Edelstein BA. Religion and anxiety: A critical review of the literature. *Clin Psychol Rev* 2004; 24(4): 379-97.

[17] Mir heidari F et al. Comparison and relationship between self-esteem and physical fitness of male and female students of Tehran University. *Journal of growing and Learning Exercises* 2010; 5(2): 85-100.

[18] Delavar A. Theoretical and practical research in the humanities and social sciences. Tehran: *Roshd Publications*; 2009: 137.

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-26]

[DOR: 20.1001.1.17353165.1397.17.12.3.4]

[19] Marashi SA, Mehrabiyan T. The Relationship of Prayer and Spiritual Health with Self-Esteem of Patients Treated with Hemodialysis in Ilam. *Military Caring Sciences* 2016; 2(4): 214-20. [Farsi]

[20] Shin KR. Correlates of depressive symptomatology in Korean- American women in New York City: *ProQuest Information & Learning*; 1992: 87.

[21] Rajabi G, Buhlul N. Assess the reliability and validity of the scale of self_esteem in First Year Students martyr Chamran University. *Educational and Psychological researches* 2009; 3(4): 33-48. [Farsi]

[22] Saatchi M. Psychological tests. 3nd ed. Tehran: *Virayesh Publishing*; 2012: 123.

[23] Caldwell RM, Beutler LE, Ross SA, Silver NC. Brief report: An examination of the relationships between parental monitoring, self-esteem and delinquency among Mexican American male adolescents. *Journal of Adolescence* 2011; 29(3): 459-64.

[24] Shahedi far N, Sharifian M, Foruzan A, Biglarian A. Exposure to physical violence between parents and their relationship to self-esteem. *Journal of Social Welfare* 2011; 10(34): 275-97.

[25] Lotf Abadi H. Developmen Psychology of Adolescent and Adult. 3nd ed. Tehran: *Samt Publishing*; 2006: 169. [Farsi]

[26] Shen A. Self – esteem of young adults experiencing inter parental violence and child hysical maltreatment; parental and peer relationships as mediators. *Journal of interpersonal violence* 2009; 30(16): 114-127.

[27] Haj, Y. The incidence of witressing inter parental violence and some of its pscychological

consequences among Arab adolescents. *Child Abuse & Neglect*. 2010; 25(7): 885- 907.

[28] Hedayati B, Fatehi zadeh M, Akuchakian. The impact of Islam-centered education on parents on adolescent self-esteem. Biquarterly *Journal of Studies in Islam & Psychology* 2011; 1(1): 117-38.

[29] Sinha. jillw Canaan. ram A, Gulles. Richard J. Adolescent risk behaviors and religion: Finding from a national study. *Journal of Adolescence* 2011; 30(22): 231-49.

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-26]

[DOR: 20.1001.1.17353165.1397.17.12.3.4]

[30] Mousavimoghadam R, Nourmohammadi M, Ranjbarian N, Rashidahal M. The Relationship between Religious Orientation and Students' Self-esteem. *Health, Spiritual, Med Ethics* 2014;1(4):16-1.

[31] SitiSaraw H. Dimension of Neuroticism Personality among Leader and the Impact Toward Self-Esteem of Employe at the Workplace. *Procedia Soc Behav Sci* 2013; 91(9): 588-93.

[32] Raymond FP, Crystal LP. Handbook of Psychology of Religion and Spirituality. 2nd ed. London: *The Guilford Press*; 2013: 124.

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-26]

[DOR: 20.1001.1.17353165.1397.17.12.3.4]

The Relationship Between Perceived Parental Violence and Religiosity and Self-esteem Among High School Female Adolescents in Tehran in 2017: A Descriptive Study

S. A. Marashi[1], M. Hormozinia[2], K. Beshlideh[3]

Received: 03/02/2018 Sent for Revision:17/06/2018 Received Revised Manuscript: 26/12/2018 Accepted:01/01/2019

Background and Objectives: Family can affect children's self-esteem and mental health in different ways. the aim of this study was to investigate the relationship between perceived parental violence and religion and self-esteem in high school adolescent girls in Tehran in 2017.

Materials and Methods: In this descriptive study, the sample included 350 girls selected by multi-stage random sampling from Tehran high schools. The research plan was correlation. Research instruments were self-esteem questionnaire, social violence questionnaire, and religiosity questionnaire. Pearson's correlation and multiple linear regressions were used for data analysis.

Results: The results showed that there was a negative correlation between perceived parental violence and self-esteem in adolescent girls (p=0.001) and there was a positive correlation between perceived parental religiosity (religious emotions and commitment to religious duties) and the objects' self-esteem (p=0.025). Also the results of stepwise regression showed that the effect of parental perceived violence on self-esteem in adolescent girls was just significant (p=0.001).

Conclusion: Perceived parental violence and religiosity seem to be associated with the self-esteem of adolescent girls. Therefore, it is recommended that counselors take care of these components in order to increase self-esteem of adolescents.

Key words: Violence, Religion, Self-esteem**,** Students

Funding: This research was funded by Shahid Chamran University of Ahvaz.

Conflict of interest: None declared.

Ethical approval: The Ethics Committee of University of Shahid Chamran University of Ahvaz approved the study.

How to cite this article: Marashi SA, Hormozinia M, Beshlideh K. The Relationship Between Perceived Parental Violence and Religiosity and Self-esteem Among High School Female Adolescents in Tehran in 2017: A Descriptive Study. *J Rafsanjan Univ Med Sci* 2019; 17 (12): 1131-42. [Farsi]

1- Associate Prof., Dept. of Clinical Psychology, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran, ORCID: 0000-0001-9220-0189 (Corresponding Author) Tel: (084) 33853079, Fax: (084) 33853079, E-mail: Sayedalimarashi@yahoo.com
2- MSc, Dept. of Clinical Psychology, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran, ORCID: 0000-0002-5924-2528
3- Prof., Dept. of Industrial Psychology, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran, ORCID: 0000-0002-5519-4792

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-26]

[DOR: 20.1001.1.17353165.1397.17.12.3.4]